

SCHUSTER GYULA LEVELEI WILDE JÁNOSNAK¹**Schuster Gyula² – Wilde Jánosnak, 1914. augusztus 21.³**

Kedves Wilde úr, hálásan köszönöm a lapját. Oroszország felé megyünk, sorsunk bizonytalan. Szeretnék haza nézni....!!! Óriási lelkesedés az úton végig, magam is el vagyok ragadva indulatoktól. Éljen a kultúra, le a rusnya szlávokkal. Hálás leszek értesítéseier. Baráti kézsorítással üdv. hálás híve

Dr. Sch.

Schuster Gyula – Wilde Jánosnak, 1914. október 8.⁴

Kedves Wilde Úr! Magyar határon vagyok, tótok között, kik éppoly kevésé értenek bennünket, mint a galíciai lengyel és rutén. A szegény ördög jajgat, mert elviszik a szénáját, szalonnáját s fél hogy nem fizetik meg neki. Pizkosak. Vannak, kiknek férje 3szor is volt Amerikában, hogy itt házat vegyen vagy készítsen. Mi jelenleg harcon kívül vagyunk. 2. Jól érzem magam, nincs semmiben hiányom, mintha soha sem lett volna más életben részem, az újságok, melyek most gyakrabban jönnek nem is emlékeznek meg másról, csak a csatáknak borzalmas szépségeiről, a dicső meghalásról, az ágyúkról, mintha mi sem lett volna és volna a világon, *jó ez így is!* A francia és angol szlávbarátság veszélyeire, feleletül, úgy hiszem ezentül a mi szegény

¹ Közreadja Bardoly István, Markója Csilla. Kéziratból kiolvasta és lábjegyzetekkel ellátta Bardoly István (Forster Központ), válogatta és szerkesztette Markója Csilla (MTA BTK MI).

² Schuster Gyula (?-1970) Aradi születésű ideg- és elmeorvos, kir. törvényszéki orvosszakértő, Moravcsik Ernő, a budapesti elmekórtani klinika vezetőjének tanítványa és első tanársegéde, utóbb az István úti szanatórium főorvosa, Csáth Géza és Kosztolányi Dezső ifjúkori barátja, Nemes Lampérth József és Ady Endre egyik kezelőorvosa. - A Wilde János ellen folytatott vizsgálat során, 1920-ban tett tanúvallomása szerint „Wildét 1911-ben ösmertem meg Bécsben. Akkor mániás zavartságban szenvedett. 1911. májustól 1912 júniusáig tartott a betegsége. Utána még sokáig nagyon deprimált volt, önbizalmát elvesztette. 1912-től 1914-ig, a háború kitöréséig járt hozzám. Én generis moraliter támasztottam alá. Bevonulásomtól (1914) 1918-ig nem találkoztam Wildével. Ekkor sem tette rám kiegyensúlyozott ember benyomását. A Károlyi-forradalom alatt sem volt nálam. A bolsevizmus kitörése után felkeresett, állapota újra psychosis felé hajló volt.” BFL, VII.18.d-1919-IV-13-94. 251. Kapcsolatuk Wilde Bécsbe távozása után is töretlen maradt.

³ MNG Adattár, 20151/19179/352. - Képes levelezőlap: Békéscsaba - Motor állomás.

⁴ MNG Adattár, 20151/19179/353. - Tábori postai levelezőlap. Feldpostamt No 109.

hazánkban is, ha túléli, nagy változásoknak kell bekövetkezniök. Ha az angolok bevezetik a 3 éves katonai szolgálatot, akkor új szövetségek fognak és erősebbek létrejönni, remélem, a fegyverkezéssel elkéstek már és a háborúban a mi részünkre történik meg a döntés. 3) Mi újság van otthon? Hogy van, mit csinál, új ügyköre milyen? Vigyázzon magára, ne erőltesse túl magát, készüljön a productióra, a legcsekélyebb ötlet is jön fel, hogy megmaradjon. Igaz baráti szeretettel üdv. Schuster dr.

Schuster Gyula – Wilde Jánosnak, 1914. október [8. és 14. között]⁵

Tisztelt K. Wilde Úr! Itt semmi változás, lassan hozzászoktam, hogy a háborús izgató és gondokat előidéző körülmények között kísérletező orvoshoz méltóan dolgozzam, amint veszem észre ez csapatorvosnál eddig vajmi kevés embernek sikerült; az emberek olyanok, hogy szeretik a dolgokat a legkönnyebb oldalról venni. Nagyon kevés a lelkiismeretes ember és értelmes. Talán azért is jött a csapás, mert lelkiismeretlenek voltunk s nagyon szegények észben; s az abstractiohoz nincs s nem volt fogalmunk, a jövőre nem gondoltunk, s csak a football érdekelt, míg mindennek felosztása fölött titokban tárgyaltak. Még szerencse a német barátság, honnan önfegyelmet, rendszert s autodidaxist tanulhatunk. Biztató a polgárság áldozatkész-sége, a papok és arisztokraták tessék-lássék piszkos zajos adakozása régi nézetem fenntartását okozzák. A mieink a szokatlan viszonyokat tiszteletre méltó kitartással viselik immár 15 napja a föld alá ásva, esőben, sárban hidegben. Mit csinál G? Hogy van? Dolgozzon, és írja meg a Dv[orák]hoz szükséges értekezést, kell hogy ez legyen hamarosan. Én úgy hiszem, hogy a passzivitásból az események kell hogy actiókat csiszoljanak ki, kivált ott, hol kellő robbanóanyagok vannak. Írjon ismét. Igaz barátsággal üdvözlí Dr. Schuster.

Schuster Gyula – Wilde Jánosnak, 1914. október 20.⁶

Kedves Wilde Úr! Nagyon köszönöm levelezőlapjait, melyek épp úgy mint más értesülések egy úgy szólván álombeli, elmúlt idő reminisc. kellemesen keltik fel, t. i. ha harcban van az ember oly hosszú ideje, mint pl. most, akkor szinte nem is gondol arra a lehetőségre, hogy rövidesen ez a csatazörej és különös helyzet megszűnhetik, azt sem gondolja, hogy valaha másképp volt, valami kell, ami transzponálja egész gondolkodásunk hangulatának és jövőbeli reményeinek minden részletét. G. küldött hírért nagyon hálásan köszönöm. Hogy dolgozik, azt tudom. A száraz munka systemára, s amit szükséges kezdőknek, gyakorlat és olvasottságot, s kellő classicitást ad későbbre, mit ér mindez itt; Nagy László halála megrendítő és elke-serítő, kérem, pontos adatokat írjon, hacsak lehet, szegény, derék collegám tragédiájának körülményeiről. Végtelenül örülök, hogy biztos állása és positiója van és szorgalmasan dolgozik bármily keveset, mégis, valamit mégis írjon naponta a dol-

⁵ MNG Adattár, 20151/19179/354. – Tábori postai levelezőlap. Feldpostamt No 109.

⁶ MNG Adattár, 20151/19179/355. – Tábori postai levelezőlap. Feldpostamt No 105.

gozatához. Írjon G.-ról. Itt heves a harc és rettenetes az ágyútűz, mely nem kevésbé veszélyes mint lent, sőt; a lakosság fanaticus, szívszorító, elhanyagolt. Én jól vagyok, semmi bajom eddig még. Hósapkám van már. Kedvességüket nagyon köszönöm. Igaz barátsággal öleli

Sch.

Schuster Gyula – Wilde Jánosnak, Gyulafehérvár, [1918. június]⁷

B. sorait még Gyulafehérvárt kaptam kézhez, örvendek, hogy nem felejtett el, mert én sem Önt. Hogy mint van? Hol van jelenleg foglalkoztatva? Oroszországban igen sok szép művészeti élményem volt, megismerkedvén Keletnek egy részével s annak gazdagságával, csak a szabadságtól megfosztott ember képes oly hálás intenzitással felölelni a szépet, mint mi szegény hadifoglyok. Nem tudom, mennyire ismerik itt a lengyel és orosz festészetet és szépművészetet, én sok értéket találtam benne. Lehetséges, hogy néhány nap múlva Budapestre érkezem s egyről-másról beszélhetünk. Addig is minden jót igaz barátsággal

Dr. Schuster.

⁷ MNG Adattár, 20151/19179/356. – Postai levelezőlap. – Kosztolányi Dezső 1918. június 27-én írta Csáth Géza testvérének, Jász Dezsőnek: „Schuster Gyula hazajött a fogságból, aki teljesen mellettem áll.” [Az utalás Csáth Géza kényszergyógykezelésére vonatkozik.] Kosztolányi Dezső: *Levelek – Naplók*. Sajtó alá rend. Réz Pál. Budapest, 1996. 418.